

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Doktori Iskola;
Neveléstudományi kutatások – „A testi nevelés és a sport pedagógiai kutatása” alprogram

Némethné Tóth Orsolya

Tanulási képességek összehasonlító vizsgálata óvodáskorú gyermekeknél az iskolaérettség függvényében

Doktori (Ph. D.) disszertáció tézisei

Témavezető: Biróné dr. Nagy Edit Professor Emeritus

Budapest
2006

I. Bevezetés

Napjaink oktatáspolitikai irányelvei az élethosszig tartó tanulásra (lifelong learning) buzdítanak, melyhez „rajtvonal” az általános iskola 1. osztálya.

Szülőként is és pedagógusként is érzékelem, hogy milyen problémákat vet fel az óvodából az iskolába való átmenet. Ez a fordulópont tulajdonképpen az iskolaérettség fogalmával jellemezhető leginkább, mely egyfajta biológiai-pszichés-szociális fejlettségi fok, jelzi a gyermek készenlétét, „érettségét” az iskolai szervezett tanulásra.

Jómagam 18 éve tanítók tanító szakos hallgatókat, tantárgy-pedagógiát oktatok, mely gyakorlati és elméleti aspektusú egyszerre. 1997-ben a Magyar Testnevelési Egyetemen részt vettem hallgatóként egy konferencián, melyet óvónők és tanítók számára szerveztek. Az ott elhangzottak felkeltették kíváncsiságomat, érdeklődésemet, és elkezdtem tüzetesebben tanulmányozni az iskoláskor előtti nevelés problematikáját. Így jutottam el az iskolaérettség fogalomköréhez, melyhez személyes indíttatású érdeklődés is csatlakozott – kisfiam születése után elkezdtem olvasni a képességek fejlődéséről szóló gyermeknevelési könyveket. A két irányvonal később találkozott kutatási témámban, 2000-ben megkezdett doktori iskolai tanulmányaim felméréseit e területen végeztem, erről szól értekezésem.

II. Szakirodalmi áttekintés

Nemzetközi kitekintésünkben néhány külföldi ország oktatásügyét megvizsgálva megállapítható, hogy a beiskolázási életkor általában a 6-ik életév, néhány országban a 7.-ik de van, ahol az 5.-ik.

Hazánkban a tankötelezettség abban az évben lép életbe, amikor a gyermek betölti a 6. életévét az adott év május 31.-éig. Ha a gyermek eléri a beiskolázáshoz szükséges biológiai, értelmi és pszichés fejlettségi fokot, akkor szeptembertől megkezdheti általános iskolai tanulmányait. A jogszabályban előírt „rugalmas iskolakezdés” lehetővé teszi, hogy a gyermek bio-pszicho-szociális fejlettségének megfelelően egy tanévvel később legyen első osztályos. A későbbi iskolakezdést kezdeményezheti a szülő is, de általában háromoldalú megegyezés alapján történik, ez esetekben az iskolai életre való alkalmasság megállapítása, az óvoda, a szülő és adott esetben a nevelési tanácsadó szakemberei által. Hazánkban egyre több szülő él

ezzel a lehetőséggel, mondhatni pedagógiai trend lett a hét, hét és fél éves korban beiskolázni a gyermekeket. Mindez nagy terhet ró a tanítónőkre, tanítókra, hiszen pedagógiai eszköztárunkban a differenciálásnak nagy szerepet kell kapnia, ami kezdő pedagógusok esetében –kellő tapasztalatok híján–különösen nehéz feladat. Hazánkban az óvodába való beíratás az iskolába lépés előtt egy évvel válik kötelezővé.

Az iskolaérettség szintjének meghatározása már a XX. sz. első felének kutatóit is foglalkoztatta. Éltes Mátyás (1914), Várkonyi Hildebrand (1936), Binet Ágnes (1947), Gegesi Kiss Pál (1955), Lőrinc-Palkó-Petrován szerzőhármas (1962), Radnai Béla (1974), Bödör Jenő (1983) fejtették ki gondolataikat ezzel kapcsolatban.

A napjainkban alkalmazott iskolaérettségi vizsgálati módszerek között megemlítendő Nagy József-féle „PREFER”(1986), ennek szerves folytatása, a DIFER (2003), Porkolábné Balogh Katalin és munkacsoportja (1999) által kidolgozott „Komplex prevenció óvodai program”, a „Kanizsa iskolaérettségi vizsgálat (1998), Lakatos Katalin (1999) „Állapot és mozgásvizsgáló tesztje”, Kelemen és munkatársai (2001) „Képességmérés az óvodában” c. munkája, Huszár Tamásné „Oviszitája” (2001)

III. fejezet – a kutatás célja, problémája, kérdésfeltevés, hipotézisek

III.1. A kutatás céljai:

- lehetséges összefüggések feltárása a tanulás sikerességéhez szükséges pszichikus funkciók és bizonyos motoros képességek között
- az iskolaérettség motoros kritériumainak meghatározása, ezzel összefüggésben továbbfejlesztendő elméleti alapvetésként az iskolaérettségi vizsgálatoknak szerves részévé tenni a gyermekek mozgásos képességeinek vizsgálatát szemben az eddigi gyakorlattal, mely szerint az iskolaérettségi vizsgálatok alapvetően a kognitív képességeket mérik.

III.2. A kutatás problémája:

- Kutatásom tárgyát képezik az általános iskolás korba lépő / iskolaérett? / gyermekek meghatározott pszicho-motoros képességeinek állapota, ill. ezen képességek egymás közötti kapcsolatainak feltárása.

III.3. Hipotézisek

Az előzőekben leírtak alapján, vagyis a mozgásnak az értelmi fejlődésben és a gondolkodási tevékenységben betöltött szerepe, ill. a tanulási nehézségek megelőzésében és korrigálásában betöltött szerepe, mindezek fiziológiai háttere és az egyes nevelési területekkel való szoros kapcsolata alapján feltételezem, hogy:

1. A gyermek mozgásának fejlettsége szoros összefüggésben van kognitív képességeivel és pszichés fejlettségével, vagyis az a gyermek, aki jól, összerendezetten mozog (jó az egyensúlyérzékelő képessége, nagymozgásaiban és ebből adódóan finommozgásaiban is jól teljesít, szem-kéz koordinációja és mintamásolási készsége is jól működik) kedvezőbb feltételekkel indul neki az iskolai munkának, több esélye van arra, hogy könnyebben tanuljon, „jobb” tanuló legyen.
2. Feltételezésünk szerint azok a gyerekek, akik a motoros képességek terén jobb eredményeket produkálnak, a tanuláshoz szükséges képességek /emlékezet, figyelem/ felmérése során is a jobbak között szerepelnek
3. Feltételezzük, hogy az iskolaérett és az iskola-éretlen gyermekek mozgásos teljesítményei /elsősorban a koordinációs képességek/ között szignifikáns különbség van az iskolaérett gyermekek javára.
4. Feltételezzük, hogy az iskolaérett gyermek fejlődése gyorsabb, hamarabb elkezdődik, már középső csoportos korokban is érettebbek társaiknál bizonyos próbákban nyújtott teljesítményekben

Természetesen nem tévesztetem szem elől azt a tény, hogy a gyermek testi-lelki fejlődéséért elsősorban a család a felelős és nem minden esetben tudja az iskolai oktató-nevelő tevékenység az otthonról hozott hiányosságokat pótolni, tehát vizsgálataimban nem térek ki a jó vagy kevésbé jó mozgásos teljesítmények okaira, tényként kezelem őket. / Vagyis lehet, hogy a gyermek azért ügyes, mert örökölte, vagy megfelelő, inger gazdag környezetben nevelkedik, vagy jár valamilyen mozgásos foglalkozásra-edzésre. /

Hangsúlyozom, hogy -hipotézisemnek megfelelően -ez nem jelenti, hogy feltétlenül jobb tanulók lesznek ezek a gyerekek a szó hétköznapi értelmében, viszont a tanulást megalapozó pszichikus funkciók közül a figyelem, az emlékezet, és a látott-hallott információk összekapcsolásának terén eredményesebbek lesznek társaiknál. Mint már

említettem, a tanulási folyamat sikeressége rendkívül sok tényezőtől függ, nem lenne tanácsos egy-két mért faktor alapján messzemenő következtetéseket levonni. Viszont ha a tanulás sikerességét meghatározó tényezők közül megkísérelünk minél több ún. pszichikus funkciót magasabb szintre emelni, fejleszteni, annál nagyobb az esélyünk arra, hogy gyermekeink EGÉSZ-SÉGESEN, mentálisan is fejlett személyiségű felnőtté váljanak

IV.1.1. A mintavétel

A készülő kutatás rövid ismertetésével és tanszékvezetőm ajánlásával Szombathely 21 óvodájába írtunk levelet. 12 óvoda pozitív visszajelzése után, időpont-egyeztetést követően tanító szakos hallgatóim segítségével elvégeztük felméréseinket. Előzetesen a szülők írásos beleegyezését kértük, hogy gyermeküket felmérhessük az adott próbákban. Az első, 2001-es felmérésben 351 gyermeket mértünk fel, a második, 2002-es felmérésben 301 gyermeket sikerült elérnünk, hiányzások, költözés, egyéb okok miatt.

IV.1.2. A kutatás körülményei, menete, a mérések végzése

A felméréseket ugyanazon hallgatóim segítségével végeztük, a mérendő próbák alapos átbeszélése után. A felméréshez szükséges eszközöket (stopperóra, babzsák, feladatlapok, hurkapálcika, gyöngyök) vittük magunkkal. A gyermekek és az óvónők is maximálisan együttműködők voltak.

IV.1.3. A változók kiválasztása

Az **első felmérés (2001)** próbái, a változók:

- **Verbális emlékezet:** egy négy mondatból álló történet egyszeri meghallgatása és visszamondása.
Értékelés: a 9 kulcsszó alapján, minden helyesen visszamondott kulcsszó 1 pontot ér.
- **Vizuális emlékezet:** egy 7 rajzból álló tábla felmutatása, vizuális rögzítés és felidézés
Értékelés: a helyesen visszamondott ábrák megnevezése alapján
- **Figyelemidő és figyelemhiba:** a Csinády- féle figyelemtesztrel
Értékelés: a teszt elvégzésének ideje ill. a hibák száma

- **Dinamikus egyensúly:** felfordított, rövid tornapadon egyensúlyozó járás oda-vissza a közepén levő babzsák átlépésével.
Értékelés: a feladat elvégzésének ideje sec-ban
- **Statikus egyensúly:** egy lábon állás tarkóra tett kézzel másik láb felhúzva a támaszláb térdéig
Értékelés: a feladat elvégzésének ideje sec-ban az egyensúlyvesztésig / mindkét lábon próbálva, a jobbik eredmény számít
- **Finomkoordináció:** 10 db gyöngyszem felfűzése egy hurkapálcikára
Értékelés: a feladat elvégzésének ideje sec-ban
- **Durvakoordináció:** helyből távolugrás
Értékelés: cm-ben, a három végrehajtott kísérletből a legjobb

A második felmérés (2002) (próbái, a változók:

A mért próbák megegyeznek az előző évben mértekkel, közülük elhagytuk a helyből távolugrást, újként került be a mintamásolási készség ill. a szem-kéz koordináció mérése.

- **Mintamásolási készség:** egy négyütemű gimnasztikai szabadgyakorlat egyszeri megtekintése utáni elvégzése.
Értékelés: Hibátlan végrehajtás 2 pont, végrehajtás kis hibával 1 pont, nem tudja 0 pont
- **Szem-kéz koordináció:** célzás kislabdával 2 m-ről felfordított zsámolyba három kísérletből
Értékelés: találat 2 pont, a zsámoly szélének eltalálása 1 pont, nincs találat 0 pont, dobásonként

V. fejezet – az eredmények megvitatása, diszkusszió

Az eredmények értékelését, összefoglalását hipotéziseinknek megfelelő sorrendben tesszük meg.

Válasz az 1.sz. hipotézisre. A gyermek mozgásának fejlettsége szoros összefüggésben van kognitív képességeivel és pszichés fejlettségével, vagyis az a gyermek, aki jól, összerendezetten mozog (jó az egyensúlyérzékelő képessége, nagymozgásaiban és ebből adódóan finommozgásaiban is jól teljesít, szem-kéz koordinációja és mintamásolási készsége is jól működik) kedvezőbb feltételekkel indul neki az iskolai munkának, több esélye van arra, hogy könnyebben tanuljon, „jobb” tanuló legyen.

Feltételezésünkre a választ a felmérések eredményeinek korrelációs kapcsolatokat felderítő fejezetei adják meg. Az első, 2001-es felmérés (középső csoportos kor) kiemeljük az összesített eredményeket tartalmazó korrelációs 1. sz. táblázatból a verbális emlékezetet és a finomkoordinációt (gyöngyfüzés) szerteágazó kapcsolatrendszerük miatt. A verbális emlékezetet igénylő mondókákat, kiszámolókat, versikéket, memoritereket érdemes és szükséges is már kis ill. középső csoportos korban gyermekeknek tanítani, ezt meg is teszik az óvónők.

Tovább elemezve a nemenkénti összefüggéseket, megállapítható, hogy mind a fiúk, mind pedig a lányok esetében megerősítést nyert az a tény, hogy a finomkoordinációs mozgások jó színvonalának előfeltétele a nagymozgások magas szintű végrehajtása. Ezt bizonyítja a távolugrás és a gyöngyfüzés eredményei között kimutatható pozitív korrelációs kapcsolat.

A vizuális emlékezetbeli jó teljesítmény együtt jár mindkét nemnél a kevesebb vétett figyelemhibával, ez logikus is, hiszen ha valaki jó megfigyelő, nyilván ez a tulajdonsága a figyelemteszt kitöltése során is előtérbe kerül.

A nagymozgásos távolugrásbeli jó eredmény pozitív korrelációs viszonyban van a verbális emlékezettel, itt nem találok ésszerű magyarázatot kapcsolatukra.

Korr.össz.	gyf.	st.e.	din. e.	t. ugr.	figy.id.	figy.hib.	vizem.	verb.em.
gyf.								
st.e.								
din.e.								
t. ugr.								
figy.id.								
figy hib.								
vizem.								
verb.em.								

1.számú táblázat:

korrelációs mátrix, **összesített**

A 2002-es felmérés összesített eredményeit elemezve felhívjuk a figyelmet a dinamikus egyensúlyozás, a finomkoordinációt igénylő mozgások ill. a vizuális emlékezet központi szerepére kiterjedt kapcsolatrendszerük miatt. A fiúk és a lányok eredményei között egyaránt fellelhető a pozitív korrelációs kapcsolat a figyelemhibák alacsony száma és az ügyes finomkoordinációs mozgás között. Ez a tény már előrejelzi az iskolakészültség, iskolaérettség meglétét. Az emlékezet két fajtája (vizuális és verbális) közötti pozitív korrelációs kapcsolat is ez előbbi okkal magyarázható. Ez a megállapítás teljesen összecseng az iskolaérettek csoportján belül megállapított pozitív korrelációs viszonyokkal, ahol igen erős kapcsolat áll fenn a finomkoordináció és a kevés vétett figyelemhiba, ill. a verbális és a vizuális emlékezet jó eredményei között.

változók	gy.f.	stat.e.	din.e.	figy.id.	figy.hib.	víz.em.	verb.em.	mintam.	célzás
gyf.	-								
stat.e.		-							
din.e.	*	+	-						
figy.id.				-					
figy.hib.	**				-				
víz.em.	*		*	*	+	-			
verb em.						**	-		
mintam.			+		+			-	
célzás	*				*				-

Érettek n= 214

2. sz. táblázat: korrelációs összefüggések az iskolaérett csoporton belül

A nem iskolaérettek csoportján belül kiemeljük a dinamikus egyensúlyozást, amely próbában mutatott jó teljesítménnyel együtt járnak a statikus egyensúlyozás ill. a mintamásolás jó teljesítményei is. A jó finomkoordinációs teljesítmény együtt jár az ő esetükben a vizuális emlékezetbeli jó teljesítménnyel.

A korrelációs kapcsolatok megléte nem jelent ok - okozati viszonyt. Lehet, hogy közvetlen kapcsolat van a mért faktorok között, lehet, hogy egy harmadik, külső tényező változása - változtatása hozza magával a kapcsolatban levő teljesítmények együtt járását. A sikeres tanulási teljesítményhez szükséges pszichikus funkciók közül az emlékezetet és a figyelmet vizsgáltuk. Mindkét pszichikus alapfunkció jó működéséhez elengedhetetlenül fontos a kisgyermek jó érzékszervi működése. A perceptuális tanulás fejlődés, a szenzomotoros tevékenység eredménye, ami által a szükséges tapasztalatokat megszerezzük. A tanulási nehézségek témakörében végzett kutatási irányzatok között megemlítettük a Porkolábné Balogh Katalin nevével fémjelzett mozgásfejlesztő programot, módszert is. Ő és munkacsoportja a mozgás és testséma fejlesztés mellett rendkívül fontosnak tartja a látási, hallási, izomérzékelési és tapintási észlelési csatornák fejlesztését, hangsúlyozva ezek kombinációját, egymásba való átfordíthatóságának képességét.

Az iskolai jó teljesítményt számos tényező határozza meg, közülük is kiemelendő a megfelelő iskolaérettségi szint. Az iskolaérettség, iskolakészültség fontos eleme a megfelelő idegrendszeri érettség. Az idegrendszeri érettség meghatározza:

- a mozgáskoordinációt
- a kognitív funkciók minőségét, szintjét (gondolkodás, beszéd)
- a szociális szintet (irányíthatóság, beilleszkedés, együttműködés)

A mért faktorok (pszicho-motoros képességek) közötti korrelációs kapcsolatok magyarázatát abban a tényben találjuk meg, mely szerint az észlelési csatornák működése és a koordinációs képességek (pszicho-motoros képességek) is azonos rendszer – az információ felvevő és feldolgozó rendszer - működésén alapulnak, az egyik fejlesztéséből logikusan következhet a másik fejlődése.

További közös vonások a mozgás és a kognitív funkciók között:

- az emlékezeti folyamatok szerveződése – szeriális gondolkodásmód

- a figyelem, mint alapfeltétel
- az arousal - szint és a teljesítmény azonos működési mechanizmusa
- Piaget kognitív fejlődéstudomány

Válasz a 2.sz. hipotézisre Feltételezésem szerint azok a gyerekek, akik a motoros képességek terén jobb eredményeket produkálnak, a tanuláshoz szükséges képességek /emlékezet, figyelem/ felmérése során is a jobbak között szerepelnek

Ez esetben a mozgásos teljesítmények alapján képeztünk csoportokat. Csoportosító változónként hasonlítottuk össze abban az adott változóban jó teljesítményt elért gyermekek eredményeit a függő változók szempontjából.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a próbák többségében a jó mozgásos teljesítmény nyújtó gyermekek átlagai nominálértékben meghaladták a másik csoport átlagértékeit, statisztikai szempontból erős szignifikánsan kimutatható a különbség a figyelemidő, a figyelemhiba, és a verbális emlékezetben nyújtott teljesítmények terén.

Végül következtetésként kijelenthetjük az előzőekben kifejtett és eredményekkel alátámasztott megállapítások alapján, hogy a koordinált mozgású, ügyes gyermekek a tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók működési szintje terén is megelőzik társaikat.

csoportosító változók / függő változók	figyelemidő	figyelemhiba	vizuális emlékezet	verbális emlékezet
finomkoordináció	Átlagok jobbak	*	Átlagok jobbak	Átlagok jobbak
statikus egyensúly	Átlagok jobbak			
dinamikus egyensúly	Átlagok jobbak	+	Átlagok jobbak	
mintamásolás	*			
szem-kéz koord.		Átlagok jobbak	Átlagok jobbak	*

3. sz. táblázat:

összehasonlítás a mozgásos próbákban elért teljesítmények alapján

Válasz a 3. sz. hipotézisre Feltételezem, hogy az iskolaérett és az iskola-éretlen gyermekek mozgásos teljesítményei /elsősorban a koordinációs képességek/ között szignifikáns különbség van az iskolaérett gyermekek javára.

Az összesített eredmények alapján az iskolaérett gyermekek szignifikánsan jobb eredményeket értek el a finomkoordinációs próbában, a dinamikus egyensúlyozás területén, lényegesen kevesebb (erősen szignifikánsan) figyelemhibát vétettek. Az emlékezet (vizuális, verbális) terén tendencia jelleggel értek el jobb eredményeket nem iskolaérett társaiknál.

A nemenkénti lebontásban a fiúk inkább a mozgásos próbákban (finomkoordináció, statikus és dinamikus egyensúlyozás) bizonyultak jobbnak nem iskolaérett társaiknál, a lányok a figyelem, mint pszichikus alapfunkció tekintetében teljesítettek jobban.

Hipotézisünk beigazolódni látszik, sőt, kidomborodott a fiúk és a lányok közötti, már ebben az életkorban meglévő különbség a képességek fejlődésének tekintetében. Bakonyi (1960) klasszikusnak tekinthető kísérletében azt tapasztalta, hogy a fiúk a szabad mozgástevékenység során más jellegű (erősebb, intenzívebb) mozgást végeznek, mint a lányok, és azt hosszabb ideig is teszik. A lányok viszont a közepes intenzitású mozgásokat kedvelik és sokkal több - mozgás közbeni - pihenőt igényelnek, mint a fiúk. Ez nem biológiai, hanem társadalmi okok következménye, és abból a különbségből adódhat, ami már ebben a korban a nemek között a szerepmintákban tapasztalható.

	nem érett n = 86	érett n = 214	a változás
finom koordináció	39,65 sec	35,93 sec	szignifikáns *
statikus egyensúly	30,72 sec	36,67 sec	-
dinamikus egyensúly	17,40 sec	14,37 sec	szignifikáns *
figyelem idő	42,94 sec	43,65 sec	-
figyelem hiba	0,872 db	0,449 db	erősen szignifikáns **
vizuális emlékezet	5,314 db	5,556 db	tendencia +
verbális emlékezet	5,895 db	6,509 db	tendencia +
mintamásolás	1,349 pont	1,322 pont	-
szem-kéz koordináció	3,581 pont	3,757 pont	-

4. táblázat: az iskolaérett és nem iskolaérett csoport összehasonlítása mért faktoronként, összesítve

Válasz a 4.sz. hipotézisre Feltételezem, hogy az iskolaérett gyermek fejlődése gyorsabb, hamarabb elkezdődik, már középső csoportos korokban is érettebbek társaiknál bizonyos próbákban nyújtott teljesítményekben.

Az iskolaérett csoport teljesítménye minden próbában erősen szignifikáns mértékben jobb volt az előző évi teljesítményükhöz képest. A nem iskolaérett csoport teljesítményét elemezve megállapíthatjuk hogy a figyelemteszt kitöltéséhez jelentősen kevesebb időre volt szükségük, és a hibák száma is csökkent tendencia jelleggel. Vizuális emlékezetbeli teljesítményük is jelentős mértékben javult, a finomkoordinációs teljesítményük tendencia jelleggel.

Megállapítható, hogy az iskolaérett gyermekek fejlődése kiegyensúlyozottabb, gyorsabb, hiszen hamarabb elérték az iskolakészültség fokát, intenzívebb fejlődést produkálva.

mért változók/ csoportok	nem iskolaérettek	iskolaérettek
finomkoordináció	tendencia jellegű változás	erősen szignifikáns változás
statikus egyensúlyozás	-	erősen szignifikáns változás
dinamikus egyensúlyozás	-	erősen szignifikáns változás
figyelemidő	erősen szignifikáns változás	erősen szignifikáns változás
figyelemhiba	tendencia jellegű változás	erősen szignifikáns változás
vizuális emlékezet	erősen szignifikáns változás	erősen szignifikáns változás
verbális emlékezet	-	erősen szignifikáns változás

9. táblázat:

a fejlődés mértéke, összefoglaló táblázat

VI.1. Az eredmények gyakorlati jelentősége

A következőkben összefoglaljuk az iskolaérettségről tett megállapításainkat:

- Az iskolaérett gyermekek mozgásos teljesítményeit elemezve megállapítható, hogy a dinamikus egyensúlyozásnak, a finomkoordinációs kézmozgásoknak ill. a vizuális memóriának központi szerepe van kiterjedt kapcsolatrendszerük miatt (pozitív korrelációs viszonyok). Különös említést érdemel a fennálló kapcsolat a finomkoordináció és a vétett kevés figyelemhiba között, ill. a verbális és a vizuális emlékezet eredményei között.
- Az iskolaérett gyermekekre jellemző, hogy a mozgásos próbákban jobban teljesítők bizonyos pszichikus alapfunkciók működési színvonalában előrébb tartanak társaiknál.
- Az iskolaérett gyermekek mozgásos teljesítményei – elsősorban koordinációs képességeik – jelentős mértékben jobbak a nem iskolaérett csoportnál.
- Az iskolaérett gyermekek fejlődése intenzívebb, gyorsabb ütemű nem iskolaérett társaikénál.

Mindezen megállapítások alapján jogosnak érezzük **az iskolaérettségi vizsgálatok szerves részévé tenni a mozgásos próbákat**, hiszen egyértelműen bebizonyosodott, hogy a gyermekek motoros profilja és a tanuláshoz elengedhetetlenül fontos pszichikus alapfunkciók szorosan együtt járnak, összetartoznak. A gyermekek mérésre, megfigyelésre így mozgás közben nyílik alkalom, olyan tevékenység közben, melyet nagy kedvvel, lelkesedéssel, odaadással végeznek. Az ONP (Óvodai Nevelési Program) tartalmaz olyan részfeladatokat is, mint a gyermek aktuális fejlettségi szintjének meghatározása, mérési módszer kiválasztása. Az elmúlt években pedagógus körökben szinte állandó témaként jelentkezett a neveltségi és tudásszint mérés módja. Mivel, mit és hogyan kell mérni a fejlődés folyamatában? A témával foglalkozó pedagógusok és pszichológusok felismerték a tesztek veszélyét, ezért az óvodai méréshez új utakat kerestek és találtak. A kikérdezés, beszélgetés és a megfigyelés módszerét alkalmazva különböző vizsgálatokat dolgoztak ki egyes korcsoportok tudás, ismeret, viselkedés, szocializáció, érzelem és a mozgás területén fellelhető sajátosságainak megállapítására. Az ott említett mérések előnye, hogy gyakorló pedagógusoknak készültek. De ki kell venni a gyermeket játszótársai közül ahhoz, hogy értékelhető válaszokat tudjon adni. Az elkülönítés azonban nem hozhat reális eredményt.

A disszertációmban használt mozgásos próbákat alkalmasnak találjuk - beillesztve az óvodai életbe - az egyéni fejlődés nyomon követésére, ill. az iskolakészültségi szint megállapítására természetesen nem kizárólag, hanem a többi mért területtel kölcsönhatásban,

hiszen tudjuk, hogy az iskolai életre való alkalmasság a gyermek biológiai, intellektuális és szociális érettségét egyaránt feltételezi.

Publikációk:

- „Kosárlabdázók, teniszezők, súlyemelők személyiségjellemzőinek összehasonlító vizsgálata”. TF közlemények, 1989/1 95-110 o.
- „Torna segédanyag tanító szakosok részére”. Szoó Lászlónéval közösen – házi jegyzet 1995
- a tanító szak testnevelés műveltségi területe tantárgyi struktúrájának, programjának kidolgozása főiskolánkon társszerzőként 1996
- „Osobitosti programov prípravy telovýchovnych pedagógov na vysokej škole pedagogickej v Szombathely”- A tanítóképzés testnevelési programjának sajátos vonásai a szombathelyi főiskolán-; a 60 rokov prípravy telovýchovnych pedagógov na univerzite Komenského v Bratislave c. kiadványban, Bratislava, 1999
- Tanulmányi kalauz levelezős hallgatók számára- a BDTF saját kiadványa-1999, szerkesztő
- Tanulási képességek összehasonlító vizsgálata óvodás és kisiskoláskorú gyermekeknél az iskolaérettség függvényében, Kalokagathia, 2002/1-2, 145.-151.o.
- „Mozgás, tanulás, iskolaérettség egy vizsgálat tükrében”- Valahol Európában?!... c. konferenciakötet, „Fogjuk a kezét” Egyesület Sopron, 2003
- „Mozgás, tanulás, iskolaérettség”. Új Pedagógiai Szemle-az ELTE BTK Pedagógiai Intézetének Kiadványai - A pedagógiai kutatások folyamatában III. Budapest, 2003
- „Tanulási képességek összehasonlító vizsgálata óvodás és kisiskoláskorú gyermekeknél az iskolaérettség függvényében”- Művészet, Pedagógia, Sport I.- a BDF TMTK tudományos közleményei, Szombathely, 2003
- „The importance of age appropriate motor skills in successful school performance: A longitudinal comparative study of preschool and first grade children.- a 8th Annual Congress European College of Sport Science konferenciakötete, 2003., 422.pg.
- Az I., a II., és a III. Országos Neveléstudományi Konferencia konferenciakötetében a posztterek anyaga: „Tanulási képességek összehasonlító vizsgálata I-II.-III.”

- „Iskolaérettség-mozgásérettség” Művészet, Pedagógia, Sport II.- a BDF TMFK tudományos közleményei, Szombathely, 2004
- Az iskolaérettség motoros kritériumai, a IV. Országos Sporttudományi Kongresszus konferenciakötete, 122.-125. o., Mónus András szerk., Magyar Sporttudományi Társaság, Budapest, 2005
- „A mozgásos cselekvéstanulás folyamatának német és magyar modellje. Folia Anthropologica, (2005) (3); 21.-24.o.